

Dnr KS15/68-212

Ny översiktsplan för Ekerö kommun

Avslut Forumskedet

Inledning

Ekerö kommun står inför en stor omvandling. Vi befinner oss i en expansiv fas med tillväxt och inflyttning. Under de närmaste åren kommer kommunens infrastruktur att ge nya möjligheter, med byggande av Förbifart Stockholm, såväl som breddning av Ekerövägen. Omvandlingen innebär att vi inom en inte alltför avlägsen framtid går från att vara en utpräglad landsortskommun, till vår vision av en småstad. Ekerö kommuns expansion ska ske på ett sådant sätt att varken miljö, kulturvärden eller framtida utveckling äventyras.

Översiktsplan för Ekerö kommun 2005 har tidigare aktualitetsförklarats vid två tillfällen, år 2010 och år 2014. I april 2015 fick kommunledningskontoret i uppdrag av kommunstyrelsen att ta fram en ny översiktsplan för Ekerö kommun, under innevarande mandatperiod. Den nya översiktsplanen ska säkra en långsiktigt hållbar och robust samhällsutveckling. Planen får tydligt fokus på tätortsbandet. Ytterligare utvecklingsinsatser är av mycket stor betydelse för boende, yrkesverksamma och besökare i vår kommun.

Framtagande av beslutsunderlag sker genom samberedning mellan berörda tjänstemän. Kommunstyrelsen gör intresseavvägningar, efter hörande av nämnder och råd. Antagande av översiktsplanen sker slutligen av Kommunfullmäktige.

Under översiktsplanprocessen sker tvärspektoriella samråd med Boverket, Länsstyrelsen i Stockholms län, Stockholms läns landsting/Tillväxt- och regionplaneförvaltningen, Kommunförbundet Stockholms län, berörda kommuner, organ i övrigt med ett ansvar för regionalt tillväxtarbete, såväl som transportinfrastrukturplanering - samt näringsliv, organisationer, allmänheten mm.

Forum - Arena - Court

Översiktsplanering är ett komplext projekt med ett antal involverade kommunala instanser, såväl som externa parter. Kommunfullmäktige ansvarar för ett ställningstagande kring helheten.

Översiktsplanarbetet i Ekerö kommun är indelat i tre skeden: Forum, Arena och Court. Vissa moment måste genomföras innan man kan gå vidare för att inte riskera låsningar i planeringen. Var i processen befinner vi oss nu? Är alla parter i samma processläge?

Forum är det öppna, inledande skedet av projektet. Projektgruppen fokuserar på mål- och problembild, omvärldsspaning, med- och motkrafter, deltagare och mandat mm. Arena är det organiserade skedet, där det huvudsakliga översiktsplanarbetet sker och konsekvenserna av förslaget beskrivs. Court är det formella skedet med samråd, granskning samt beslut om antagande, enligt bestämmelserna i plan- och bygglagen. Kommunledningskontoret ansvarar, med stöd av Norconsult AB, för denna projektprocess.

Forumfasen genomförd under år 2015

Under våren 2015 skedde förberedelser inför den stundande översiktsplaneprocessen, i samverkan mellan förtroendevalda och tjänstemän. Detta följdes av interna sammankomster på tjänstemannanivå. Berörda verksamheter sammanställde relevanta planeringsunderlag och behovet av nya underlag.

Under hösten 2015 har Norconsult AB genomfört två större workshoppar med kommunens projektgrupp samt ett antal sammankomster med en snävare grupp tjänstemän. Vid dessa workshopptillfällen deltog cirka 25 tjänstemän per tillfälle, från kommunledningskontoret, stadsarkitektkontoret, teknik- och exploateringskontoret, miljö- och hälsoskyddskontoret, socialkontoret, barn och utbildning, kultur och fritid, näringsliv och turism, information, Ekeröbostäder AB samt Roslagsvatten. Forumfasen avslutades under december 2015.

Förväntningar på ÖP och projektprocessen

Förväntningarna handlar främst om att översiktplanen ska:

- Vara lättläst med tydligt kartmaterial, grafer/figurer och illustrationer.
- Redogöra för olika intressen och avvägning dem emellan.
- Tydligt beskriva strategiska ställningstaganden.
- Fokusera på mark- och vattenanvändning. Formulera riktlinjer för bebyggelse i tätortsbandet, lokala centra och övriga serviceorter, såväl som i landsbygdsmiljö.
- Översiktplanen presenteras i pappersformat och interaktiv webbapplikation. En populärversion bör komplettera informationen om översiktplanen.
- Utgöra ett strategiskt beslutsunderlag för politiska beslut på bland annat kommunstyrelse- och nämndnivå.
- Ge vägledning för beslut avseende detaljplaner, förhandsbesked och bygglov.

Diskussionsunderlag gällande mål och vision

Ekerö kommun står inför en stor omvandling. Vi befinner oss i en expansiv fas med tillväxt och inflyttning. Under de närmaste åren kommer kommunens infrastruktur att ge möjligheter med byggande av Förbifart Stockholm, såväl som breddning av Ekerövägen. Omvandlingen innebär att vi inom en inte alltför avlägsen framtid går ifrån att vara en utpräglad landsortskommun, till vår vision av en småstad. Genom översiktsplanen vill vi aktivt verka för att Ekerö kommuns expansion sker på ett sådant sätt att varken naturmiljö-, kulturmiljövärden, eller framtida utveckling äventyras.

- Ekerö kommun eftersträvar en långsiktigt hållbar, såväl som robust samhällsutveckling - och ska kännetecknas av attraktiva livsmiljöer.
- Ekerö kommun - Kulturens övärld - ska behålla sin karaktär av natur- och kulturbygd.
- Ekerö kommun ska vara ett hållbart samhälle som fortsätter att utvecklas med försiktighet och omtanke - samt bevara sin nuvarande karaktär - av medborgare, företag, organisationer och andra som arbetar eller vistas i kommunen.
- Våra grundläggande idéer och värderingar tar sin utgångspunkt i humanism, tolerans, respekt för individen, människors olikhet samt originalitet och lika värde. Ett mångkulturellt samhälle fritt från rasism och främlingsfientlighet eftersträvas.
- Medborgarnas behov i olika avseenden är utgångspunkten för kommunala ställningstaganden.
- Kommunens ekonomi ska genom en optimal resurshushållning vara i balans. Detta ska beaktas i kommunens planering.

Översiktsplan för Ekerö kommun (KF 13 december 2005)

Alliansen i Ekerös politiska plattform mandatperioden 2015-2018 (KF 16 december 2014)

Beslut om framtagande ny översiktsplan (KS 14 april 2015)

Verksamhetsmål för samhällsutveckling (KF 25 maj 2015)

Framtidsbild gällande näringsliv

- Breddningen av Ekeröleden och byggandet av Förbifart Stockholm ger en ökad efterfrågan på mark, för verksamheter av olika slag. Hur kan kommunens natur- och kulturmiljövärden bevaras och utvecklas, vid en ökad exploatering.
- Arbetsplatser i Ekerö kommun kommer att ha lättare att rekrytera personal, efter genomförda infrastrukturinsatser - eftersom det är lättare att pendla till kommunen från andra delar av Stockholmsregionen.
- Lantbruk är en viktig näring i Ekerö kommun. Kommunen bör värna en fortsatt utveckling av bland annat areella näringar.
- Det kan finnas motstridiga intressen mellan jord- och skogsbruk, gentemot värdet av Ekerö kommun som besöksmål för friluftsliv.
- ”Störande” verksamheter ges en lokalisering, där de inte blir föremål för konflikter med andra intressen.

Framtidsbild av turism/besöksnäring

- Besöksnäring och turism utgör en styrka och ett stort värde för Ekerö kommun. Kommunens profil som Kulturens Ö-värld kan förstärkas. Ekerö utgör bland annat regionens rekreationsområde och trädgård. Natur- och kulturmiljövärdena i kommunen används för friluftsliv året runt. Ekerö erbjuder öppna landskap med ett centralt läge i storstadsregionen. Möjlighet till rekreation är av stor betydelse för folkhälsan. I samband med breddningen av Ekerövägen och byggandet av Förbifart Stockholm, blir kommunens natur- och kulturmiljöer tillgängliga för fler boende i regioncentrum. Det innebär möjligheter att utveckla besöksnäringen, men samtidigt en risk för att områdena inte längre kommer att upplevas som lika orörda och tysta.
- Turismverksamheten i Ekerö kommun bör utvecklas.

Besöksnäringen har stor potential att utvecklas genom exempelvis:

- Båtturism - såsom marinor, gästhamnar, kanotfärder, båtturer, matservering mm.
- Möjligheter till övernattnig - hotell/pensionat, stuguthyrning, camping mm.
- Kulturmiljöer - som attraktiva besöksmål.
- Hästsport - turridning, ridskolor mm.
- Events och tillfälliga aktiviteter - cykel-, löpar- och seglingstävlingar, kulturfestivaler mm.
- Levande landsbygd - lokalt odlade jordbruks- och trädgårdsprodukter.
- Förplägnad - restauranter och kaféer.
- Friluftsliv - utomhusbad.
- Sport - motorbana.

Breddning av Ekerövägen och Förbifart Stockholm

- Ekerö kommuns läge i Stockholmsregionen har varit perifert och blir betydligt mer centralt. Detta påverkar vår kommun på många sätt:
  - Det innebär ett starkt exploateringsstryck, beträffande nya bostäder och företagsetableringar. Det kan finnas en farhåga för att exploateringsstrycket blir så omfattande att det inskränker målet att kommunen ska utvecklas med försiktighet och omtanke, bevara sin nuvarande karaktär samt att kommunens expansion ska kunna ske på ett sådant sätt att varken naturmiljö, kulturvärden, eller framtida utveckling äventyras.
  - De norra, såväl som de södra delarna av Stockholmsregionen blir tillgängligt. Vi blir en del av den gemensamma arbets- och bostadsmarknaden. Detta kan skapa bättre möjligheter för Ekeröborna att byta arbete - och ger företagen ett större urval, vid rekrytering av kvalificerade medarbetare. Under förutsättning att en attraktiv kollektivtrafik finns att tillgå på nya eller förbättrade kommunikationsstråk, lämnar detta nya öppningar för ungdomar i Ekerö att välja gymnasieskola.
  - Trafiken på lokala vägar genom tätortsbandet och Ekerö tätort kommer sannolikt att öka. Detta måste hanteras i bland annat översiktsplaneringen.
  - Ekerö kan bli ett större utflyktsmål för Stockholmsområdet än det för närvarande är, då attraktiva natur- och kulturmiljöer blir mer lättillgängliga. Detta innebär risker för ett större slitage på natur- och kulturmiljöer, vilket kan reducera människors efterfrågan.
  - En informationsportal på Lovö för besökarna i naturreservatet, världsarvet, statliga byggnadsminnet och riksintresseområdet för kulturmiljövård, är mycket viktig. Dessa unika och värdefulla mark- och vattenområden kan synliggöras, vilket utgör en viktig tillgång för besöksnäringen.
  - Det föreligger vissa risker för att lokal handel och service får betydande svårigheter att klara konkurrensen på marknaden, då stora handelsområden i framförallt södra Stockholm blir mer tillgängliga. Ökad befolkningstillväxt

kan dock innebära ett bredare underlag för näringslivet, vilket istället kan lämna utrymme för större marknadsandelar.

Strategiska frågor och ställningstaganden

- **Ekerö kommuns roll i Stockholmsregionen och Mälardalen** - Bidra till Stockholmsregionens bostadsförsörjning. Verka aktivt för att Mälaren skyddas som dricksvattentäkt. Hänsyn till den globala strandnivåförändringen får inte innebära att bostadsbebyggelse, areella näringar, infrastruktur mm översvämmas - om avbördning inte sker tillräckligt forcerat, genom förbättrade slussfunktioner i östra Mälaren.
- **Natur- och kulturmiljöer samt rekreationsområden** - De unika värdena bevaras och utvecklas, till gagn för boende, verksamma och besökare i Ekerö kommun och Stockholmsregionen. Förstärka kommunens profil som kulturens övärld och ekologisk kommun, tätortnära natur, näringsliv och besöksnäring - till gagn för hela Stockholmsregionen.
- **Bostadsbyggande** - Ekerö kommun står inför en stor omvandling. Kommunen befinner sig i en expansiv fas med tillväxt och inflyttning. Folkmängden bedöms öka från dagens 27 000 invånare, till 35 000 invånare år 2030 - och till närmare 45 000 invånare år 2050. Nya bostäder och kommunal service - såsom skolor, förskolor, dagligvaruhandel och annan kommersiell verksamhet - planeras framförallt inom tätortsbandet. Blandade boendeformer ska eftersträvas för att erhålla attraktiva och hållbara livsmiljöer, som möter varierande behov i livets alla skeden. Integration av nyanlända människor är viktig. Hemlöshet till följd av utestängning från bostadsmarknaden samt barns och ungdomars speciella situation, hanteras i planeringen.
- **Infrastruktur** - Breddning av Ekerövägen och byggande av Förbifart Stockholm. Småstad med tillgång till utbudet i regioncentrum. Reducerad pendling genom att möjliggöra boende och arbetstillfällen på Mälardalarna samt utbyggnad av bredband/fiber. Effektiv och resurssnål utformning av tekniska system som vatten och avlopp, dagvattensystem, eldistributionsnät, energiplanering, avfallshantering mm.
- **Kollektivtrafik och arbetspendling** - Verka aktivt för god kollektivtrafik, inom kommunen och till/från övriga delar av Stockholmsregionen. Bristfällig kollektivtrafik kan leda till ökad fordonstrafik, när nya likväl som förbättrade vägförbindelser skapas. God kollektivtrafik bidrar till en långsiktigt hållbar och robust samhällsutveckling - till stöd för bl.a. reducerad klimatpåverkan.
- **Näringsliv och turism - samt arbetsmarknad** - De norra, såväl som södra delarna av Stockholmsregionen blir tillgängliga för Ekeröborna, efter att de omfattande infrastrukturinsatserna - Ekerövägen och Förbifart Stockholm - har genomförts och en fullgod kollektivtrafik kommit till stånd. Det förhållandet innebär sannolikt, utifrån ett helhetsperspektiv, en socioekonomisk utjämning. En gemensam arbets- och bostadsmarknad underlättar Ekeröbornas möjligheter att byta arbetsplats. Dessutom ökar möjligheterna för företagen att rekrytera arbetskraft. Ungdomarna i Ekerö kommun får tillgång till ett utvidgat utbud av gymnasieskolor. Utvecklingen av besöksnäringen i Ekerö kommun främjas.

- **Människors hälsa och säkerhet** - Planering för skyddsåtgärder avseende bl.a. miljö-, eller bullerstörande verksamheter. Lokal tillämpning av riktvärden för bullerdämpning. Förbättrad trafiksäkerhet vid förskolor och skolor.
- **Webbenkät** - utformning av frågor inför medborgardialog gällande ”vuxna”, respektive ”skolungdom” - redan under Arenafasen.

Mark- och vattenanvändning - frågor att arbeta vidare med

- Vilka områden ska ingå i tätortsbandet? i vilka delar ska utveckling prioriteras?
- Ska Älvnäs, Västeräng, respektive Kungshatt - snarast möjligt, ur ett längre tidsperspektiv, eller inte alls - bli föremål för utredning gällande strategisk samhällsutveckling?
- Vilka natur- och kulturmiljöer, respektive rekreationsområden ska bevaras och utvecklas? Behöver några områden särskilt skydd, eller bli föremål för andra åtgärder?
- Lämplig lokalisering för camping/husvagnsuppställning/stuguthyrning?
- Färjeförbindelser mellan öarna i kommunen, eller mellan kommunen och andra delar av Mälardalsområdet? Framtid för Ekeröleden!
- Utbyggnad av fler gästhamnar för fritidsbåtar? Ett särskilt behov föreligger gällande Adelsö och Björkö.
- Finns ett behov av ytterligare gymnasier? Viktigt att satsa på attraktiva program som lockar ungdomar från andra delar av Stockholmsområdet.
- Gång- och cykelstråk längs strandlinjen vid Ekerö tätort?
- Landsbygdsutveckling i Ekerö kommun?!

Leif Kåsthag
 Planeringschef
 Kommunledningskontoret
 Ekerö kommun